

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

VSTUPNÍ ANALÝZA RUMBURK A STARÉ KŘEČANY

Zpracovala: Mgr. et Mgr. Radka Vepřková
prosinec 2016

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory ESF prostřednictvím OP Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz

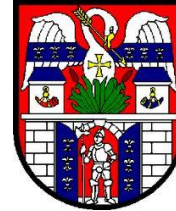
Obsah

Obsah.....	2
Cíle vstupní analýzy	1
Metodologie výzkumu	2
Etika výzkumu.....	3
Základní terminologie	3
Agentura pro sociální začleňování	3
Sociální vyloučení.....	3
Typologie lokalit v Rumburku a Starých Křečanech	4
Historický kontext	5
Deskripce sociálně vyloučených lokalit na území Rumburku a Starých Křečan	6
Rumburk.....	6
Staré Křečany	8
Chudoba.....	9
Nezaměstnanost.....	10
Koncentrace nezaměstnanosti: Rumburk	10
Koncentrace nezaměstnanosti: Staré Křečany	11
Vzdělanostní struktura nezaměstnaných v Rumburku	12
Vzdělanostní struktura nezaměstnaných ve Starých Křečanech	12
Vzdělanostní struktura rizikových skupin	12
Vybraná data o zaměstnanosti v oblasti.....	14
Doporučení	14
Bydlení	15
Následky nevhodného bydlení	15
Rumburk.....	16
Neobydlené byty	17
Struktura městských bytů.....	17
Pravidla přidělování městských bytů	18
Staré Křečany	19
Pravidla pro užívání obecních bytů	19
Koncepce bydlení obce.....	19
Migrace.....	19
Doporučení	19

Sociální služby	21
Doporučení	21
Bezpečnost.....	22
Drogy.....	24
Latentní kriminalita.....	24
Nástroje prevence.....	24
Doporučení	24
Klima ve městě/obci	26
Zadluženost.....	27
Doporučení	28
Zdraví	29
Doporučení	29

Cíle vstupní analýzy

Následující zpráva předkládá výsledky výzkumu realizovaného Agenturou pro sociální začleňování (ASZ), která je jedním z odborů Úřadu vlády ČR, v období srpen až prosinec 2016. Hlavním cílem této vstupní analýzy je zmapování situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit v Rumburku a Starých Křečanech. Vstupní analýza se rovněž zabývá širšími okolnostmi existence sociálního vyloučení v obci. Zásadní pozornost je upřena na identifikaci a popis sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, na typ sociálního vyloučení, původ a mechanismy jeho vzniku v obci. Dále se analýza věnuje přesnějšímu definování cílových skupin intervence ASZ, identifikaci problémů a potřeb cílových skupin v oblastech bydlení, zaměstnanosti, sociálních služeb, zadluženosti, zdraví či bezpečnosti; zjišťování příčin problémů a bariér pro jejich řešení a naplňování potřeb. V Rumburku a Starých Křečanech vznikla v rámci sledovaného období i další vstupní analýza Agentury, která cílí na problematiku vzdělávání, rodiny a volného času. Tato témata z tohoto důvodu v této vstupní analýze chybí.

Vstupní analýza má posloužit jako základní informační materiál pro efektivní spolupráci ASZ s městem Rumburk, obcí Staré Křečany a dalších aktérů sdružených v lokálním partnerství. Je teoretickým podkladem pro tvorbu strategického plánu sociálního začleňování a bude k dispozici členům lokálního partnerství při činnosti jednotlivých pracovních skupin. Zároveň analýza poslouží jako materiál pro další analytickou práci ASZ a pro evaluaci výsledků její činnosti.

Metodologie výzkumu

Výzkum využil ve své metodologii kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod, kdy jsou analyzována sebraná kvantitativní (povětšinou číselné údaje) a kvalitativní data (např. rozhovory) společně. Další z metod uplatněných v předkládané analýze byl i tzv. **desk research**, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů. Tato metoda spočívá v získávání a zanalyzování dat získaných od institucionálních aktérů z Rumburku a Starých Křečan.

Pro Rumburk a Staré Křečany je charakteristická tzv. **nasycenost dat** v oblasti sociálního začleňování. O Rumburku a Starých Křečanech totiž vznikla celá řada kvalitních materiálů již v minulosti, tyto výstupy pokrývají značnou část této problematiky. Vznikly například studie o sociálním bydlení, dostupnosti krizového a nájemního bydlení pro nízkopříjmové skupiny obyvatel, migraci a o stavu mládeže ohrožených drogami.

V rámci předešlé spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování byla v roce 2013 vytvořena také zevrubná vstupní analýza. Data ve sledované oblasti jsou tedy často sebrána a respondenti realizovaných výzkumů oddotazováni. Zvolená metodologie předkládaného výzkumu klade silný důraz především na sekundární analýzu dat, která byla doplněna hloubkovými polostrukturovanými rozhovory s vytipovanými institucionálními aktéry. Nejlépe tak vychází vstříc aktuální situaci ve městě/obci, kde aktéři vykazují určité známky únavy nad participací v novém výzkumu.

Tabulka 1: Seznam realizovaných rozhovorů

Instituce/pozice	Počet rozhovorů
Představitelé města a obce, vedoucí odborů, řadový úředníci (Rumburk + Staré Křečany)	6 hloubkových rozhovorů
Úřad práce – místní pobočka	1 hloubkový rozhovor
Zástupci neziskového sektoru (Rumburk + Staré Křečany)	2 hloubkové a 1 neformální rozhovor
Zástupci podnikatelského sektoru (Rumburk + Staré Křečany)	2 hloubkové rozhovory
Obyvatelé lokalit SVL – celkově	11 hloubkových a 20 neformálních rozhovorů (alokace dle jednotlivých lokalit viz níže)
Ubytovna na Svahu a V2	3 hloubkové + 5 neformálních rozhovorů
tzv. "Trojúhelník"	3 hloubkové + 5 formálních rozhovorů
Rumburk: mikrolokality	3 hloubkové + 5 formálních rozhovorů
Staré Křečany: mikrolokality	2 hloubkové + 5 formálních rozhovorů

Etika výzkumu

Pro realizovaný výzkum je závazný „*Etický kodex České asociace pro sociální antropologii*“.¹ To mimo jiné znamená, že v šetření nebylo narušeno soukromí a důstojnost respondentů, respondenti byli vždy informováni o smyslu výzkumu a v případě nahrávání požádáni o jeho svolení. Samozřejmostí byla i zaručená anonymita dotazovaných respondentů.

Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR a spadá do gesce ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu. Agentura funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcím, které řeší problematiku sociálního vyloučení.

Agentura pro sociální začleňování

- pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy.
- propojuje přitom místní subjekty (města a obce a jejich úřady, ale také neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly.
- spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) je nástrojem pomoci obcím a svazkům obcí při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. V rámci tohoto přístupu mohou obce koordinovaně čerpat prostředky ze tří operačních programů. Podmínkou čerpání je vypracování strategického plánu sociálního začleňování, který obcím a městům Agentura pomáhá zpracovat.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme **proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace**. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je

¹ http://www.casaonline.cz/wp-content/uploads/2009/12/Eticky_kodex_CASA.doc.

vyklučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

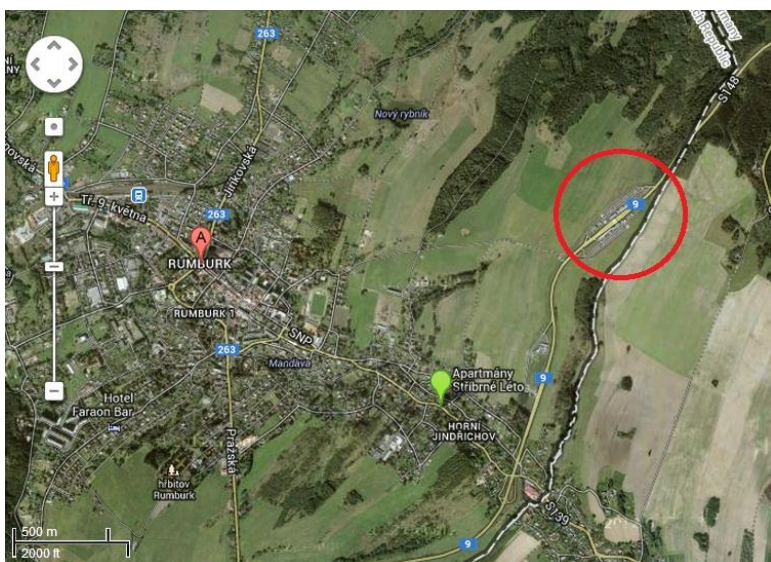
Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Typologie lokalit v Rumburku a Starých Křečanech

- V Rumburku a ve Starých Křečanech se vyskytují tzv. **mikrolokality**, domy v problematičtém technickém stavu obydlené chudšími obyvateli obce.
- Jedinou prostorově segregovanou lokalitou jsou tzv. ubytovny u hranic se SRN s 40 obyvateli.
- **Počet mikrolokalit se na území Rumburku pohybuje kolem 30 a na území Starých Křečan je to cca 15 mikrolokalit.** ²
- Nejvýraznější rovinou vyloučení je v případě Rumburku a Starých Křečan tzv. **vyloučení symbolické**.

Rumburk a Staré Křečany jsou v případě typologie sociálně vyloučených lokalit velmi specifickým případem. Na území tohoto města a obce se totiž, až na jednu výjimku,³ nevyskytují souvislé prostorově segregované lokality.

Mapa č. 1: Lokalita ubytoven na hranicích se SRN

² Stav v Rumburku k říjnu 2016.

³ Tzv. ubytovny u hranic se SRN.

Na vnitřním území Rumburku a Starých Křečan se nejčastěji vyskytují tzv. **mikrolokality**, tedy jednotlivé domy, které nesou znaky sociálního vyloučení. Tento typ lokality je charakteristický tím, že jeho obyvatelé nemají tolik ztížený přístup ke službám a ke zdrojům určeným pro obyvatele města/obce jako v případě geograficky vyloučených lokalit.

V Rumburku jako takovém se tak nedá hovořit o tzv. prostorových shlucích s koncentrací určitého socioekonomického typu obyvatel. V některých ulicích však můžeme hovořit o výraznějším podílu sociálně i ekonomicky slabšího obyvatelstva (např. ulice SNP). Obdobná situace se vyskytuje i **ve Starých Křečanech**, ani tam se neprojevují sociální rozdíly v prostorové struktuře obce, a i v této obci se nacházejí tzv. **mikrolokality**.

Výrazným prvkem vyloučení je v případě obou zmiňovaných obcí jeho **symbolická rovina**. Domům a jeho obyvatelům jsou přisuzovány charakteristiky, které jsou spojovány s problematikou sociálního vyloučení. Domy jsou tak často označovány jako „cikánské“, „domy hrůzy“ a jejich obyvatelé jako „nepřízpůsobiví“. Symbolické vyloučení tu konotuje s předem vymezeným typem domů, jejichž obyvatelé pak mají ztíženou možnost sociální změny (například přestěhování se).

Historický kontext

Při sčítání obyvatel z roku 1930 bylo v Rumburku 929 Čechů z 15 738 obyvatel. V září se v regionu odehrálo poměrně velké množství bojůvek s tzv. henleinovci, v rámci Mnichovské dohody byl Rumburk i s přilehlým okolím Německem zabrán. Po skončení 2. světové války zůstalo z původního počtu 37 500 Němců v okrese Rumburk Němců 1700. Proběhlý odsun německého obyvatelstva znamenal pro region Šluknovského výběžku citelnou demografickou proměnu. Do oblasti přicházeli noví čeští obyvatelé z vnitrozemí, kteří přebírali opuštěné nemovitosti po vysídlených Němcích.

Rumburk, stejně jako některá další města ve Šluknovském výběžku, v minulosti vynikal textilní činností. Nejprve se v tomto směru na území města rozvíjelo plátenictví, později ve městě vznikla i továrna na bavlněné a lněné látky. Textilní továrna, která tu vznikla, byla v roce 1948 znárodněna a rok poté přejmenována na Bytex. V počátku 90. let se fabrika zadlužila a v roce 1996 pak zcela zkrachovala. Krach měl za následek lavinový efekt v celém výběžku. V tu dobu o práci v tomto regionu přišlo několik tisícovek lidí.

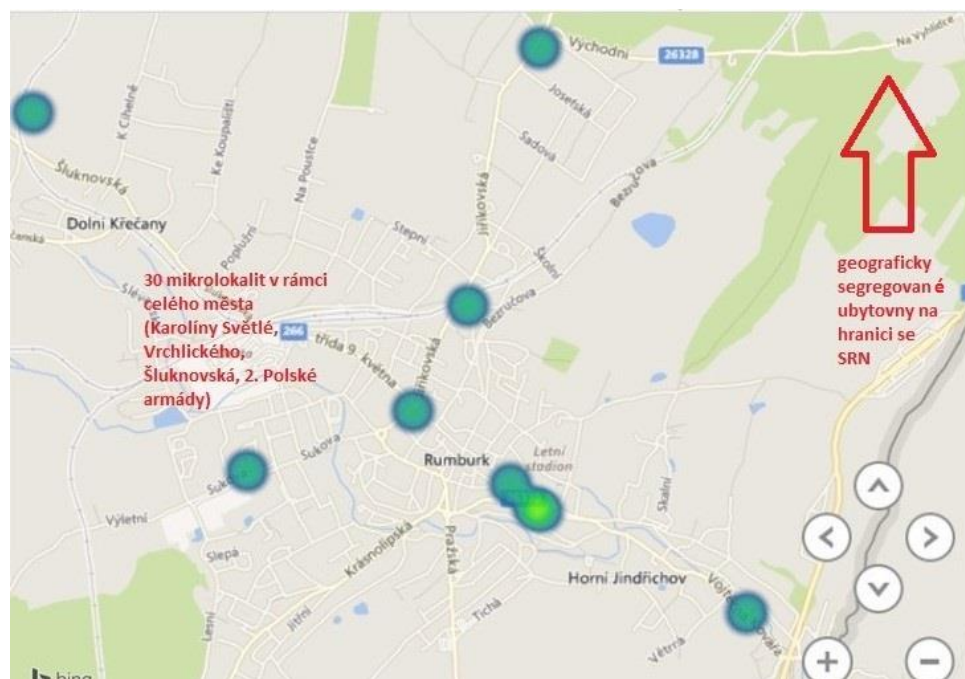
V 90. letech nastala v regionu další silná demografická změna. Ta souvisela s proměnou kdysi slavného textilního regionu na region tzv. strukturálně postižený. Jedním ze znaků vzniku těchto oblastí je i vyšší mobilita obyvatelstva. Z regionu odcházeli, a stále ještě odcházejí, vysokoškolsky vzdělání lidé, neboť zde nenalezli/nenaleznou uplatnění. Do regionu pak přicházejí osoby s nižším vzděláním. V této dekádě byla zaznamenána i romská migrační vlna z Děčína, Liberce, Litoměřic či východního Slovenska. V tomto období město poskytlo možnost místním romským rodinám odkoupit nezrekonstruované domy, ve kterých bydlely doposud v pronájmu, a to za velmi výhodnou cenu. Tyto domy jsou dodnes obývány stejnými rodinami, částečně jsou též pronajaté dalším lidem.

Pokud chceme mluvit o zásadních událostech, které mají vliv i na vznik sociálního vyloučení v regionu, nemůžeme opomenout ani události z roku 2011. V létě tohoto roku se na celém Šluknovsku pořádaly demonstrace, které vznikly v reakci na přepadení restauračního zařízení v Novém Boru romskými pachateli, a které měly upozornit na problematiku společné soužití a bezpečnostní situaci v regionu. Časem se přidala i frustrace z policejních zásahů proti demonstrujícím při tzv. pochodech k sociálně vyloučeným lokalitám, v případě Rumburku zejména panelových budov v ulici SNP.

Deskripce sociálně vyloučených lokalit na území Rumburku a Starých Křečan

- Na území Rumburku se v čase realizace výzkumu nacházelo **30** tzv. mikrolokalit.
- Počet osob žijících na území města Rumburk v sociálním vyloučení byl v čase výzkumu přibližně **460**.⁴
- Zdejší mikrolokality vykazují špatný technický stav budov. Architektonicky jde často o staré podstávkové chalupy, které jsou typické pro celý Šluknovský výběžek.
- V mikrolokalitách bydlí převážně rodiny s dětmi, v prostorově segregovaných ubytovnách na hranicích se SRN dospělí jednotlivci.
- Osoby žijící na ubytovnách u hranic v Rumburku jsou často závislé na alkoholu a dalších tvrdých drogách.
- Počet mikrolokalit byl v čase realizace výzkumu na území Starých Křečan **15**.
- Počet osob žijících ve Starých Křečanech v sociálním vyloučení byl v čase realizace výzkumu přibližně **150**.

Mapa č. 2: Vyloučené lokality v Rumburku

⁴ Celkový počet osob žijící v sociálním vyloučení se v důsledku migrace v rámci Šluknovského výběžku může měnit.

Tzv. „Trojúhelník (3 panelové domy u náměstí)

V domech dochází k přestavbě bytových jednotek na menší (nejčastěji garsonky), které mají společnou koupelnu a kuchyň. Za každý pokoj se platí 5000,- Kč. Panelové domy disponují správcí a nevyúčtovávají se energie. Po nepokojích byly zateplený a z části rekonstruovány.

Rumburské mikrolokality

Typickým příkladem mikrolokalit je tzv. **Dům hrůzy** s malometrážními, pro život nevyhovujícími byty. Nájemci nemají často smlouvy, v některých bytech jsou ubytováni lidé, kteří nedostávají dávky na bydlení, nýbrž senioři, a proto zde není možnost vnější kontroly (např. hygienou). Mezi rumburské mikrolokality se počítají i tzv. trvale a sezónně obydlené squaty.

Fotografie č. 1 : Mikrolokalita v ulici Vojtěcha Kováře

Legální ubytovny

Jde o ubytovny V2 a na Svahu, které jsou charakteristické geografickou segregací (3,5 km od města). Celková kapacita obou ubytoven je 40 míst. Vysoký počet nezaměstnaných jednotlivců s trestnou minulostí, drogovou (V2) a alkoholovou závislostí (Na Svahu). Nájem činí 4000,- Kč měsíčně za osobu.

Fotografie č. 2: Geograficky vyloučená lokalita na hranicích se SRN

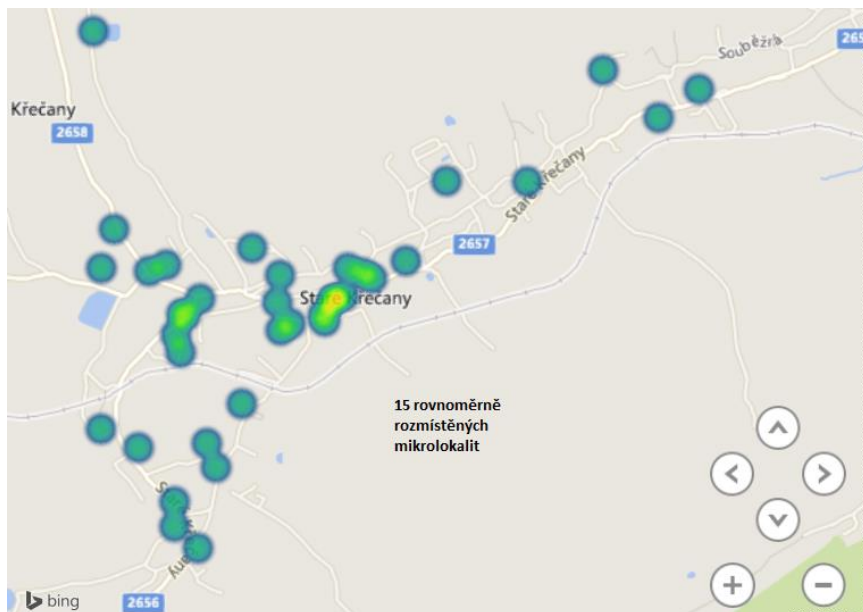

Nelegální ubytovny

V rámci výzkumu byly indikovány minimálně dvě ubytovny, které nejsou provozovány oficiálně. Nájem byl v čase výzkumu 5000,- Kč za osobu, případně 50,- Kč za přespání.

Staré Křečany

Mapa č. 3: Vyloučené lokality Staré Křečany

Křečanské mikrolokality

Jde o přibližně 15 domů, které se nacházejí nejčastěji na okraji obce. Žijí v nich nejčastěji nezaměstnaní jednotlivci s trestnou minulostí, drogovou závislostí či prostitutí.

Chudoba

- Do vytipovaných lokalit indikujících znaky sociálního vyloučení míří v případě města Rumburk **13 %** všech ve městě vyplácených sociálních dávek.⁵
- Oproti tomu ve Starých Křečanech je toto číslo 2x vyšší, jde o celých **34 %** veškerých v obci pobíraných dávek.

Jedním z indikátorů sociálního vyloučení je **závislost na sociálních dávkách**, zejména na dávkách pomoci v hmotné nouzi - **příspěvek na živobytí (PnŽ)**, **příspěvek a doplatek na bydlení (DnB)**. Tento indikátor byl sledován i Rumburku a Starých Křečanech.

Níže uvedená tabulka shrnuje počet domácností, které v Rumburku a Starých Křečanech pobírají sociální dávky. Celková data byla porovnána s počtem pobíraných dávek na adresách, na kterých předchozí terénní šetření byly indikovány znaky sociálního vyloučení. Získaná data podporují hypotézu, že v případě Rumburku je spektrum příjemců dávek hmotné nouze širší, nevyskytuje se pouze a jedině v rumburských sociálně vyloučených lokalitách. V případě Starých Křečan je zřejmé, že se příjemci dávek hmotné nouze vyskytují na adresách, které terénní výzkum vytypoval jako místa indikující znaky sociálního vyloučení častěji, než je tomu v Rumburku. I přesto příjemci sociálních dávek z tamních vyloučených mikrolokalit tvoří třetinu veškerých křečanských příjemců.

Tabulka č. 2: Poskytnuté dávky

Druh poskytnuté dávky	Počet domácností v HN	Vytipované lokality
Příspěvek na živobytí	221 (Rumburk) + 21 (Staré Křečany)	49 Rumburk
Doplatek na bydlení	159 (Rumburk)+ 13 (Staré Křečany)	11 Staré Křečany

Doporučení, která by vedla k nezávislosti na sociálním systému, jdou v ruku v ruce s doporučeními uvedenými v dalších kapitolách této analýzy (především v kapitole zaměstnanosti, bydlení, a vzdělávání).⁶ Doporučení tak na tomto místě uvedeny nejsou a jsou k nalezení na konci každé z uvedených kapitol.

⁵ Předkládaná data mají své limity, neboť se nepodařilo získat reprezentativní data za všechny ve městě vyplácené dávky hmotné nouze. Tento proces by byl totiž pro pracovníky ÚP značně časově náročný, a proto bylo přistoupeno k předvýběru lokalit.

⁶ Ta je součástí druhé vytvořené vstupní analýzy vzdělání, rodina a volný čas.

Nezaměstnanost

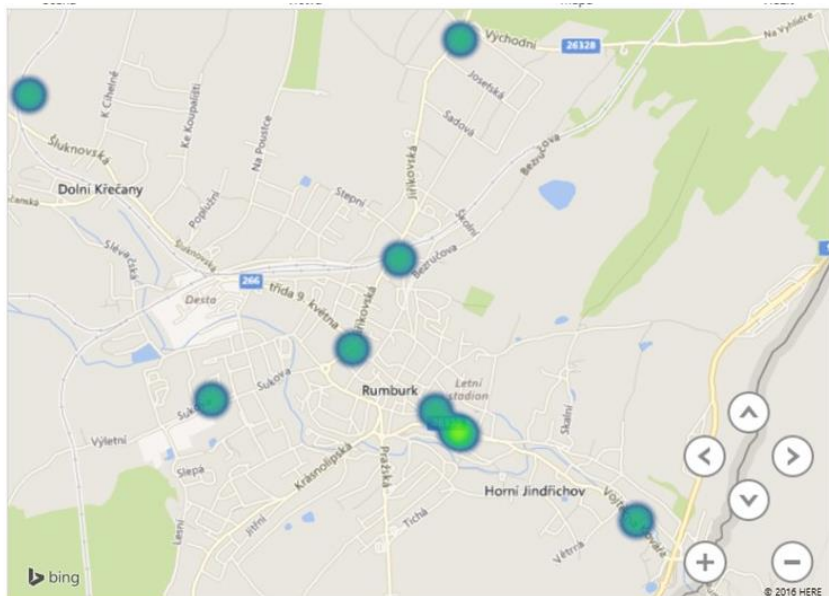
- Počet nezaměstnaných osob ve Šluknovského výběžku patří dlouhodobě mezi nevyšší v rámci Ústeckého kraje, ale i České republiky.
- **Podíl nezaměstnaných osob** ⁷ v ORP Rumburk byl v říjnu 2016 **7,4 %**, tedy o 2,5 % za republikovým průměrem.
- **Nezaměstnanost je ve Starých Křečanech geograficky více vázána na sociálně vyloučené mikrolokality než je tomu v případě nezaměstnaných v Rumburku.** Nezaměstnanost se vyskytuje ve větší míře i mimo sociální vyloučené lokality.
- Mezi **bariéry** při hledání práce ve sledované cílové skupině patří **malý rozdíl mezi životním minimem a výší příjmů u nabízených pozic a nutnost dojíždění za prací**, která je pro Šluknovský výběžek typická („Každý chvíli dojíždí. Ale pak si to spočítáš, a nevyplatí se to.“). Další proměnou je **neochota nabízenou pracovní pozici přijmout**. Neochota vyvěrá především z **omezených pracovních návyků a strachu z nového neznámého prostředí**. Přítomným jevem je i **diskriminace při hledání práce** (*Zavolám si na tu pozici, řeknou mi, že je místo volné, ale pak tam dorazím, a najednou není.*)
- Vekou bariérou v případě pracovních pozic v třísměnném provozu typického pro zkoumaný region, je i **nedostatek školek** a nemožnost umístění předškolních dětí do nic v případě zaměstnání v tomto typu práce.
- Mezi významné zaměstnavatele sledovaného regionu patří *Benteler, TOS, Trenkwalder, Wakos, Velveta, Ventos, Helix a Lukram*.
- Pro osoby žijící ve sledovaném regionu v sociálním vyloučení jsou charakteristické tzv. **fušky**, tedy pololegální zaměstnání a **sběr a prodej vyřazených věcí z Německa** (výhodnost blízkosti hranic se SRN).

Koncentrace nezaměstnanosti: Rumburk

Ze získaných dat o nezaměstnanosti na území města Rumburk a obce Staré Křečany vznikly tepelné mapy, které grafickou formu ilustrují koncentraci sledovaného jevu. Z map je zřejmé, že největší koncentrace nezaměstnaných se v Rumburku objevuje v ulici **Slovenského národního povstání**, v ulici **V Podhájí**, ale také **Vojtěcha Kováře**. Další shluk tohoto jevu se dá vysledovat v ulici **Vrchlického**, **Šluknovské** a na **Třídě 9. května** v centru města. Nezaměstnaní lidé mají ve vyšší míře trvalou adresu vedenou i na **sídle Městského úřadu**. Nezaměstnanost se v menší míře objevuje i v ulici **Karolíny Světlé**, v ulici **Rolnická** a v ulici **2. Polské armády** či **Polní**.

⁷ Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

Nezaměstnanost Rumburk: koncentrace jevu

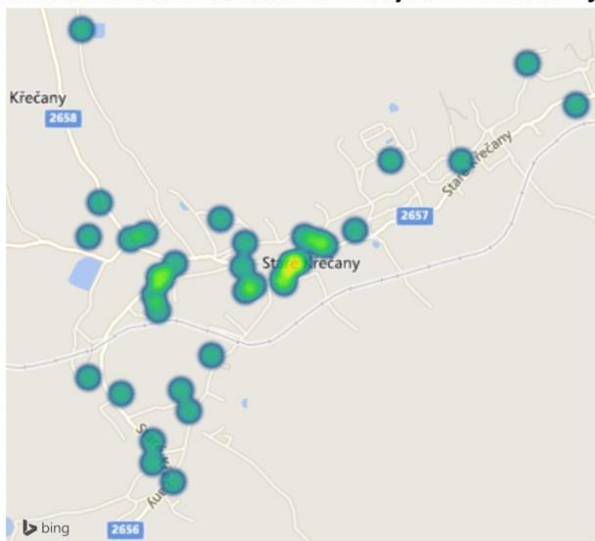

Zdroj dat: ÚP Rumburk, říjen 2016

Koncentrace nezaměstnanosti: Staré Křečany

I ve Starých Křečanech byla vytvořena tepelná mapa nezaměstnanosti. Oproti Rumburku je z ní patrné, že **nezaměstnanost je v Křečanech více prostorově ohraničená**. Tento fakt podporuje hypotézu, že nezaměstnanost je tu vázána na sociálně vyloučené mikrolokality více než je tomu v Rumburku, ve kterém se nezaměstnanost vyskytuje ve větší míře i mimo sociální vyloučené lokality. Nejvíce postiženou mikrolokalitou se v tomto směru jeví adresa **Staré Křečany 40**. Mezi další nezaměstnaností stíženou mikrolokalitou patří i **Staré Křečany 409**. Nezaměstnanost se ohniskově objevuje i v nedalekých Brtníkách a v Nových Křečanech, (například **Nové Křečany 21**).

Nezaměstnanost Staré Křečany: koncentrace jevu

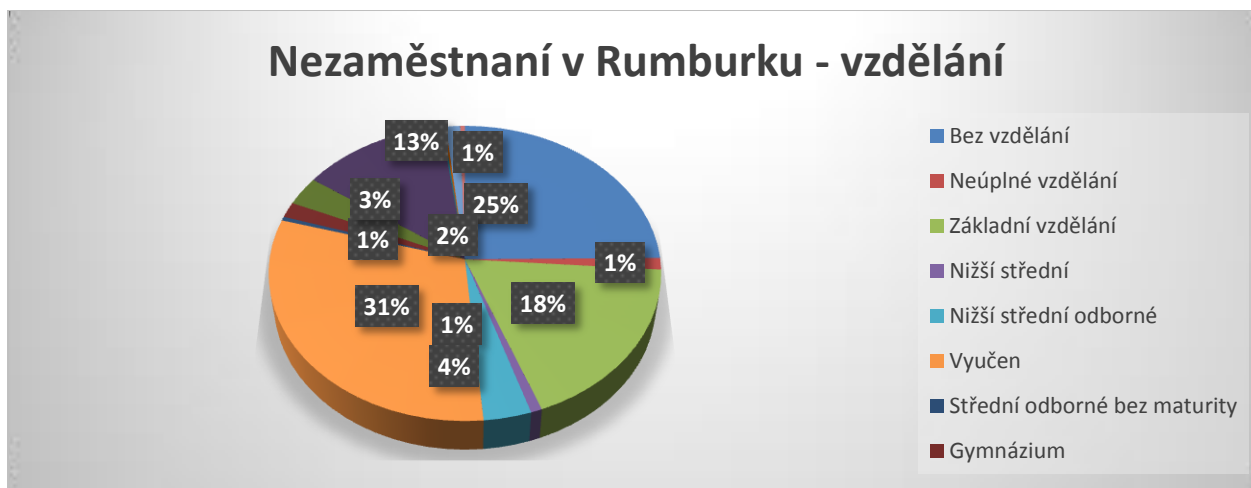

Zdroj dat: ÚP Rumburk, říjen 2016

Vzdělanostní struktura nezaměstnaných v Rumburku

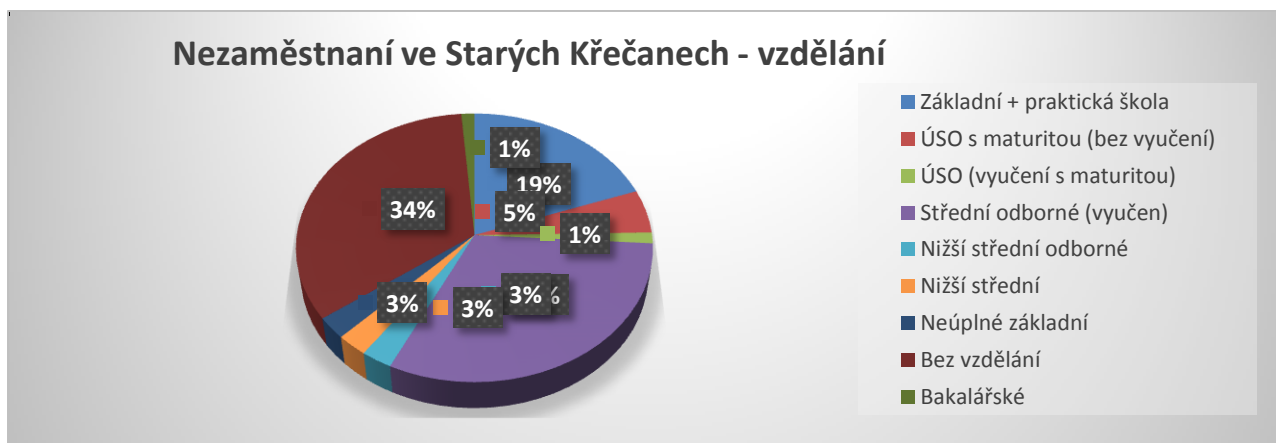
Nejvyšší procento nezaměstnaných, kteří jsou vedeni v evidenci ÚP Rumburk a mají trvalé bydliště v Rumburku, jsou **vyučení (31 %)**. Čtvrtina osob v evidenci je **bez vzdělání** a **18 %** má vzdělání **základní případně praktické**. Významným segmentem nezaměstnaných v Rumburku jsou lidé s **maturitou bez vyučení**.

Zdroj dat: ÚP Rumburk, říjen 2016

Vzdělanostní struktura nezaměstnaných ve Starých Křečanech

Nejvyšší procento nezaměstnaných, kteří jsou vedeni v evidenci ÚP Rumburk a mají trvalé bydliště ve Starých Křečanech či Brtníkách, jsou lidé **bez vzdělání (34 %)**. Za nimi jsou lidé, kteří mají **učňovské vzdělání (31 %)**. Téměř **20 %** nezaměstnaných ve Starých Křečanech a Brtníkách má **základní či praktické vzdělání**. 5 % nezaměstnaných osob má úplné **střední odborné vzdělání s maturitou**.

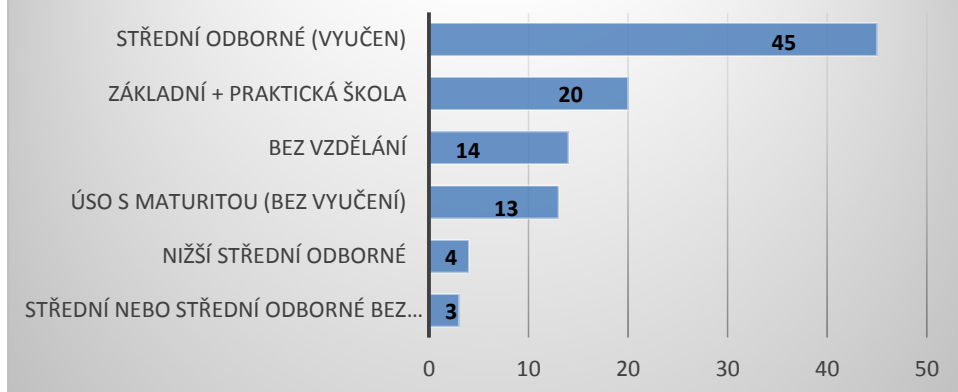
Zdroj dat: ÚP Rumburk, říjen 2016

Vzdělanostní struktura rizikových skupin

Výzkum cílil i na vzdělanostní strukturu mezi tzv. rizikovými skupinami. V tomto směru byla v Rumburku analyzována **skupina 55 +**. Nejvyšší procento nezaměstnaných v této rizikové skupině bylo **vyučeno (45 %)**, **pětina** pak měla **základní a praktické vzdělání** a **14 %** je **bez vzdělání**.

Nezaměstnaní 55+: Rumburk

Zdroj dat: ÚP Rumburk, říjen 2016

Další sledovanou rizikovou skupinou byli lidé ve věkovém segmentu 15 – 24. Alarmující je fakt, že v Rumburku této statistice vévodí **mladí lidé bez vzdělání (36 %)**, **dvacetina mladých** pak má **střední vzdělání bez vyučení**, přibližně stejný počet má vzdělání jen **základní či praktické (18 %)**. V Křečanech je situace ještě o procento horší, v tomto segmentu je **37 % bez vzdělání**, **17 %** pak disponuje **střední školou s maturitou (bez vyučení)**. **Základní nebo praktickou školu** má **15 %** mladých lidí v tomto segmentu.

Nezaměstnaní 15-24: Rumburk

Nezaměstnaní 15-24: Staré Křečany

Zdroj dat: ÚP Rumburk, říjen 2016

Vybraná data o zaměstnanosti v oblasti

- ÚP Rumburk v říjnu 2016⁸ disponoval **261** volnými pracovními místy pro osoby s nízkou kvalifikací.
- **26** osob bylo zapojeno do programu na zvyšování pracovních kompetencí.
- O **1** volné pracovní místo se průměrně ucházelo **6** osob v evidenci.
- Počet poptávaných vs. počet přiznaných SÚPM⁹ byl **216 : 121**.
- Nástroje APZ v Rumburku a St. Křečanech využívány v následujícím poměru: VPP 50 %, SÚPM 58 a rekvalifikace 35%.
- Počet VPP v Rumburku je 40.
- **Podíl osob**, které po absolvování vysoutěžené služby našly pracovní uplatnění do **6 měsíců**, je **20%**.
- Průměrný věk osob, které jsou vedeny v evidenci ÚP, je v **Rumburku 41 let**, ve **Starých Křečanech 39 let**.
- Průměrnou dobou, kterou je člověk veden v evidenci ÚP v **Rumburku**, je **682 dnů** a ve **Starých Křečanech** je průměrná doba setrvání lidí v evidenci ÚP **817 dnů**.¹⁰

Doporučení

- Rozšíření nabídek nekvalifikovaných pracovních pozic (např. sociální podnik)
- Podpora učňovských oborů, které budou zároveň v budoucnu žáky skutečně pracovně uplatněny
- Participace na řešení problematiky nezaměstnanosti pro exekucí několikanásobně postižené osoby
- Rozšíření flexibilních úvazků a pozic pro osoby 50+
- Aktivita vedoucí k navýšení možností přechodu z veřejně prospěšných prací ke stálým pracovním pozicím
- Motivační programy pro chybějící profese (lékaři, sociální pracovníci), vznik pozice posudkového lékaře přímo na ÚP Rumburk.

⁸ Data za období 1. 1. 2016- 24.10.2016, zdroj ÚP Rumburk

⁹ SÚPM = Společensky účelná pracovní místa.

¹⁰ Údaj ÚP z října 2016.

Bydlení

Rumburk

- Vysoký počet lidí ohrožených ztrátou bydlení anebo bez přístřeší (cca **150!**).
- Koncentrace osob do sociálně vyloučených lokalit a kumulace negativních jevů.
- Špatný stav domů v sociálně vyloučených lokalitách.
- Segregace v bydlení - prostorové oddělení v případě ubytoven na hranicích, zhoršená dostupnost občanské vybavenosti.
- Výrazně nadhodnocené nájemné v řadě mikrolokalit (obchod s chudobou – v případě Rumburku indikováni nejméně 4 neféroví vlastníci nemovitostí, kteří cílí na sociálně vyloučené, 1 férový vlastník – jeho praktiky se zase dají označit za dobrou praxi).
- Nejistota právního vztahu k bydlení (zejména krátké smlouvy a podnájemní smlouvy, které nedovolují čerpat příspěvek na bydlení, v některých případech smlouvy zcela chybí).
- Výskyt nelegálních ubytoven (lidé bez přístřeší o nich ví a využívají je, i přesto, že jsou dražší).
- Migrace lidí ze SVL v rámci města, ale i uvnitř Šluknovského výběžku (Brtníky – St. Křečany – Varnsdorf – Šluknov).
- Vysoký počet rekreačních budov v regionu, které mohou indikovat výskyt tzv. substandardního bydlení.
- Paradox nedostupnosti bydlení lidí ze SVL v lokalitě s jeho přebytkem.

Staré Křečany

- Přibližně 20 osob je ohroženo ztrátou bydlení anebo sociálním vyloučením.
- 2 byty pro vstupní bydlení (Brtníky).
- Na území města nejsou žádné ubytovny.
- Lidé v SVL žijí převážně u soukromých vlastníků v rámci tzv. mikrolokalit.

Následky nevhodného bydlení

Na tomto místě je nutné vydefinovat negativní jevy, které z bydlení ve ztížených podmínkách a s vyšší koncentrací sociálně vyloučených obyvatel plynou. Jedna část těchto obtíží souvisí s nedostatečným prostorem v bytech či ubytovnách. Takové prostředí je velmi nevhodné pro vývoj dětí, děti nemají svůj prostor a klid pro učení a koníčky. Větší koncentrace osob sociálně vyloučených mívá za následek větší koncentraci nežádoucích jevů. Sociálně patologické chování působí na okolí rušivě a může způsobovat například horší výkony v práci. Prostředí, v němž žije hodně lidí, kteří v nějakém smyslu v životě neuspěli, má nutně vliv i na psychiku člověka.

Zhoršené bytové podmínky mají pochopitelně vliv také na zdraví lidí, například vlhkost a plíseň či nedostatek teplé vody může mít za následek častější nemoci u dětí, v důsledku tedy více absencí ve škole a zhoršování prospěchu.

Tabulka č. 3: Čerpání dávek

Data z ÚP ¹¹	Hodnota proměnné
Čerpání dávek na bydlení	96 rodin
Dávky na bydlení – počet příjemců a společně posuzované osoby v azylových domech, ubytovnách, rekreačních obydlích	25
Počet poskytnutých dávek na kauci	2

Rumburk

Ve městě bylo v době Sčítání lidu v roce 2011 celkem 4500 bytů, z nichž bylo 91 % (4114) trvale obydleno. Větší část z nich (celkem 2441, tedy 56 %) se nachází v bytových domech, méně než polovina (1993, tedy 43 %) v domech rodinných. Celkově se v 256 bytových domech nacházelo 2441 bytů, z nichž 2287 bylo trvale obydlených.

Tabulka č. 4: Bytový fond Rumburk

		Celkem	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatní budovy
Obydlené byty celkem		4 114	1 774	2 287	53
Z toho právní důvod užívání bytu	Ve vlastním domě	1 493	1 417	71	5
	V osobním vlastnictví	98	-	98	-
	Nájemní - soukromé	818	102	686	30
	Nájemní - městské	291	-	291	-
	Družstevní	952	-	952	-

¹¹ Data za období 1.1.2016-24. 10. 2016

Neobydlené byty

V Rumburku se v době Sčítání lidu roku 2011 nacházel relativně vysoký počet **neobydlených bytů**, celkem **386**. Z toho bylo 219 neobydlených bytů v rodinných domech a 154 v domech bytových (13 neuvedeno). Neobydlené byly dle SLBD 2011 celé tři bytové domy. Nejčastějšími důvody neobydlenosti byla **rekreace** (39), **přestavba** (32), **nezpůsobilost k bydlení** (28) nebo **změna uživatele** (19). U značného množství (celkem 268) objektů nebyl důvod neobydlenosti uveden.

Struktura městských bytů

Počet **obecních bytů** v Rumburku je **291**. Z celkového počtu bytů se jedná o 234 bytů v panelové zástavbě. Dle dřívější právní úpravy jde z 95 % o byty I. kategorie v panelové zástavbě. Stav těchto bytů odpovídá stáří výstavby domů, ve kterých nebyla prováděna celková rekonstrukce. V současnosti se po uvolnění městského bytu provádí jeho celková oprava, avšak v závislosti na rozpočtu města.

V jednom případě obytného domu jsou 2 byty neobsazeny, a to z důvodu jejich velice náročného finančního vytápění (celnice Jiřetín). V tomto domě by bylo možné z ostatních prostor (kancelářských) vytvořit 4 bytové jednotky, avšak dům by musel projít celkovou rekonstrukcí. Pro špatný technický stav je neobsazeno i dalších 7 městských bytů. Pouze 11 bytů ve 3 bytových domech by se daly označit optikou dnes již neplatného členění za byty II. kategorie. Třetí či čtvrtá kategorie, tedy dnešní byty se sníženou kvalitou, se mezi městskými byty nevyskytují.

Co se týče typu objektů, celkem 9 bytových domů představují panelové domy ze 70. let (8 bytových domů) a z 90. let (1 bytový dům). Dva bytové domy jsou vystavěny v 60. letech. V 8 případech se jedná o historickou budovu vystavěnou před rokem 1910. V jednom případě (objekt bývalých kasáren) nebylo stáří zjištěno.

Tabulka č. 5: Velikost městských bytů v Rumburku

ČP	Ulice	1+0	1+1	2+1	3+1	4+1		Popis
15 – 17	Vrchlického	3	13	17	7	2	42	Panelový dům
18 – 20	Vrchlického	3	13	17	7	2	42	Panelový dům
101-105	Lužické náměstí	3	8	8	3	1	23	Stará zástavba
200	Na Valech	7	16	8	16	0	47	Panelový dům
204	Palackého	0	0	4	0	0	4	Stará zástavba
230	Radniční	2	1	2	4	0	9	Stará zástavba
242	Na Valech	7	16	8	16	0	47	Panelový dům
272	Radniční	0	5	0	6	0	11	Stará zástavba
283	Luční	0	23	32	0	0	55	Panelový dům
1235	Královská	0	0	1	0	0	1	Samostatný objekt
1467	Růžová	0	0	12	0	0	12	Stará zástavba
207	Vojtěcha Kováře	0	0	2	0	0	2	Stará zástavba
Celkem		25	95	108	62	5	295	

Pravidla přidělování městských bytů

Město Rumburku disponuje od července 2015 transparentními pravidly o přidělování městských bytů. Dokument s názvem **Zásady o uzavírání nájmu bytů** ve vlastnictví města Rumburk mimo jiné typově dělí do 4 kategorií, z nichž každá má odlišnou cílovou skupinu uživatelů. Městské byty se tak dělí na *byty v zájmu města*, *byty vyčleněné za účelem poskytování bydlení a pečovatelské služby seniorům*, *byty ostatní* a *byty s doprovodnou sociální službou* a v neposlední řadě *byty s pohledávkou*.

O městské byty žádají převážně tytéž osoby. Častým argumentem žadatelů o městský byt je nevyhovující současné bydlení (plísň) anebo dispozice nájemní smlouvou na dobu určitou. O přidělení bytů rozhoduje Rada města s doporučením Bytové komise. Lidé, kteří žádají o byt v přihlášce, uvádějí svůj čistý měsíční příjem, status o zaměstnanosti a případné závazky vůči městu. Ty nejsou překážkou získání bytu, pokud jsou spláceny.

Žadatelé o byt musí mít v Rumburku alespoň 1 roku bydlet nebo být zaměstnáni, anebo jejich dítě započalo v Rumburku povinnou školní docházku. Musí mít dále i příjem v adekvátní výši nákladů na bydlení spojených s požadovaným bytem. Neměl by mít jinou aktuálně platnou nájemní/podnájemní smlouvu na jiný byt, výjimkou jsou tzv. obtížné sociální situace.

V bytech ve vlastnictví města jsou nájemní smlouvy uzavírány na dobu určitou 1 rok s možností prodloužení. V případě pohledávky jsou nabízeny a převážně schvalovány splátkové kalendáře. Město nepožaduje kauci. Ročně změni nájemníka (v důsledku přirozené migrace obyvatel) přibližně 10 bytů. Nájem činil dříve 30,- Kč za m², aktuálně je to u nových nájemníků 60,- Kč za m².¹²

Staré Křečany

Ve Starých Křečanech bylo podle Sčítání lidu v roce 2011 celkem **676 bytů**, z toho 423 obydlených. Mezi ně bylo započítáno 332 bytů v rodinných domech, 88 bytů v domech bytových a 3 byty v ostatních budovách. Z 332 obydlených bytů se nacházela většina ve vlastním domě, 25 bytů bylo v podnájmu a 1 v majetku družstva. Z 88 bytů v bytových domech bylo v roce 2011 8 ve vlastním domě, 66 v nájmu a 1 v osobním vlastnictví. V družstevním vlastnictví nebyl žádný z bytů v bytových domech.

Ve Starých Křečanech je v současné době **29 obecních bytů** v 8 bytových domech. Jeden byt je neobydlený, určený k celkové rekonstrukci, ostatní byty jsou pak obydlené. Většina bytových domů je předválečné výstavby. Jedná se o dvou až třípodlažní domy o maximálně šesti bytových jednotkách. V žádném z domů není výtah a ani jeden byt není bezbariérový. Jedná se o byty spíše nižší kategorie.

Pravidla pro užívání obecních bytů

V bytech ve vlastnictví obce jsou nájemní smlouvy uzavírány na dobu určitou 1 roku s možností prodloužení a s kaucí 3 nájmů za jednotnou cenu 21,- Kč za metr². V případě pohledávky jsou nájemníkům nabízeny a převážně schvalovány splátkové kalendáře.

Koncepce bydlení obce

Obec ve svém strategickém plánu má i projekt koncepce bydlení, konkrétně rekonstrukce bytového domu (bývalé školy) s 18 malometrážními byty. Ke koncepci je přidružena i vize vytvoření podmínek pro službu sociální poradny, osobní asistence, sociální akviziční službu pro seniory a osoby se zdravotním postižením a terénní programy.

Migrace

V důsledku znevýhodněného socioekonomického postavení je pro sociálně slabé osoby charakteristická častá migrace, respektive změna místa bydliště. Jejich migrační pohyby přitom ovlivňuje řada vnějších a vnitřních faktorů. Vnější faktorem je ztížený přístup ke standardnímu nájemnímu bydlení, neochota pronajímatelů pronajímat byty Romům a dalším sociálně slabým skupinám nebo postoj sousedů k bydlení těchto osob. Pro migraci a změnu bydliště jsou ale stejně důležité i vnitřní faktory, k nimž patří neschopnost či nemožnost platit nájemné či jiný důvod proč musí rodina nebo jednotlivec opustit stávající bydliště (neshody se sousedy, špatná komunikace s majitelem, jednorázové zavedení poplatku či zvýšení služeb atp.) Migračním strategiím obyvatel regionu se věnuje tematicky zaměřená případová studie **Analýza migračních trendů na Šluknovsku z roku 2012**.

Doporučení

- Podpora aktivit vedoucí ke stabilizaci migrace (komunikace, osvěta, možnost umisťování lidí do městských bytů, prevence v případě patologií (drog)
- Podpora aktivit vedoucích k nalezení řešení "zastropování" výše doplatků na bydlení plynoucích k majitelům orientujícím se na obchod s chudobou založená na intenzivní spolupráci s ÚP
- Aktivita vedoucí k vyšší míře zapojení všech zainteresovaných aktérů (ÚP, hygiena, soukromí majitelé) na problematice bydlení

¹² Stav k prosinci 2016

- Nastavení a striktní dodržování pravidel na ubytovnách. Zapojení všech možných prostředků kontroly (hygienická stanice, sociální odbor a ÚP)
- Využití vysokého potenciálu města v oblasti volných nemovitých objektů: možnost navázání spolupráce s "férovými" pronajímateli bytů a domů, kteří chtějí své nemovitosti pronajímat cílové skupině. Spolupráce na nastavení pravidel (možnost oprav domů a bytů, snížení nájemného po odečtení nákladů za opravu)

Sociální služby

- V Rumburku je obecně nedostatek kvalifikovaných pozic, který se projevuje i u sociálních pracovníků.
- Ve Starých Křečanech jsou lidé odkázáni na nabídku sociálních služeb města Rumburk.
- Některé z nabízených sociálních služeb svou kapacitou nejsou zcela schopny naplnit stávající poptávku (drogová problematika či dluhové poradenství).

Rumburk disponuje sociálně aktivizační službou pro rodiny s dětmi, kterou poskytuje místní **Oblastní Charita Rumburk**. Svým charakterem jde o službu terénní a ambulantní. Z dalších výraznějších lokálních neziskových organizací je na místě zmínit i **Agenturu Pondělí**, která poskytuje svým klientům sociální rehabilitaci. Služba je poskytována pro osoby s mentálním postižením, osoby s tělesným postižením, osoby se sluchovým postižením, osoby se zdravotním postižením, osoby s chronickým duševním onemocněním. Agentura je také garantem služby podpory samostatného bydlení. Tato služba je poskytována osobám starším 18 let obdobným cílovým skupinám jako v první zmiňované službě sociální rehabilitace.

Dalším místním aktérem je **CEDR - komunitní centrum**. CEDR provozuje azylový dům, který disponuje 22 lůžky. Tato služba je poskytována osobám bez přístřeší. Další poskytovanou službou této organizace je terénní program. Cílovou skupinou této služby jsou etnické menšiny, lidé žijící v sociálním vyloučení a osoby, které vedou rizikový způsob života. Služba není určena pro osoby aktivně zneužívající návykové látky (drogy, alkohol) v míře narušující občanské soužití.

Rytmus D., o.p.s. poskytuje službu sociální rehabilitace a službu osobní asistence. Jejími klienty jsou lidé se sociálním či zdravotním znevýhodněním, mladí lidé opouštějící institucionální zařízení a lidé, kteří potřebují podporu směřující k získání a udržení zaměstnání.

WHITE LIGHT I. je integrální součástí sítě aktérů poskytujících sociální služby v Rumburku. Poskytuje službu terénního programu osobám ohrožených závislostí, její kapacita je 150 osob za rok. Disponuje i kontaktní poradenskou službou. **Domov bez hranic Rumburk** pak poskytuje službu chráněného bydlení. Má kapacitu 38 osob. Ve městě je poskytována i krizová pomoc, garantem této služby je **Spirála, z. s.** Ve městě působí i **Kostka Krásná Lípa, p. o.**, která poskytuje terénní programy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi či nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.

Doporučení

- Posílení kapacity služeb, které by saturovaly nenaplněné potřeby obyvatel města (zejména drogová problematika a dluhové poradenství)

Bezpečnost

- **Index kriminality** je v Rumburku **17,8**, a řadí se tak výskytem kriminality v České republice na **129. místo**.
- **Kriminalita v obvodním oddělení Rumburk klesá**, naopak **stoupá objasněnost trestné činnosti**.
- Mezi nejčastější trestnou činností patří v Rumburku **majetková trestná kriminalita** (261 trestných činů za rok 2015).
- Pro sociálně vyloučené lokality je charakteristická tzv. **latentní kriminalita**, která v sobě absorbuje především lichvu, prostituci, ale i domácí násilí.
- Pro region specifická je **kriminalita páchaná uživateli drog** a tzv. **kriminalita příhraniční**.

Kriminalita páchaná v Rumburku nevybočuje z republikového průměru. **Index kriminality**, tedy počet spáchaných trestných činů za zvolený čas přepočtený na 10 tisíc obyvatel, **je v případě Rumburku 17,8**. V republice tak v prosinci 2015 zaujal **129. místo** z celkových **243**. Míra kriminality je tak obdobná jako ve středočeské Sázavě (**128**) či v okrsku Prahy – Ruzyni (**127. místo**).

Z níže uvedené tabulky je patrné, že trestná činnost v policejním obvodu Rumburk klesá, a naopak stoupá objasněnost trestné činnosti. Důvodem poklesu kriminality v oblasti může být zvýšený výskyt kriminality latentní, neochota činy hlásit a to především z důvodu sekundární viktimizace obětí trestných činů, ale i nárůst přeshraniční kriminality, kdy se trestné činy spáchané na druhé straně hranice v českých statistikách jednoduše neprojeví. Pokles kriminality v regionu souvisí i s **obecným poklesem kriminality v České republice** jako takové, která se vysvětluje především obecně kvalitní prací Policie ČR.

Tabulka č. 6: Nápadnost a objasněnost trestné činnosti v obvodu Rumburk

Rok	Nápad TČ	Objasněno	Procento objasněnosti
2012	568	320	56,34
2013	636	357	56,13
2014	620	313	50,48
2015	575	315	54,78
2016	367	246	67,03

Mezi nejčastější trestnou činností patří v Rumburku **majetková trestná kriminalita**. V roce 2015 byl zaznamenán nárůst tohoto druhu trestné činnosti. Z další skladby kriminality registrujeme v Rumburku vyšší výskyt **krádeží prostých** (nejčastěji krádeže v jiných objektech a jízdních kol) a **krádeží vloupáním** (nejčastěji do rodinných domů a chatků). Z policejních statistik je patrné, že pachatelé objasněných

trestných činů jsou nejčastěji **recidivisté** (151 recidivistů v roce 2016¹³), mladiství ani nezletilí se na trestné činnosti páchané v Rumburku spíše nepodílejí.¹⁴

Tabulka č. 7: Skladba kriminality

Skladba kriminality	2012	2013	2014	2015	2016
Majetková trestná činnost	302	344	300	321	156
Násilná trestná činnost	41	32	50	41	34
Krádeže vloupáním	123	147	117	122	39
Krádeže prosté	149	157	154	172	92
Krádeže motorových vozidel	17	13	14	16	14
Krádeže věcí z mot. vozidel	23	24	17	19	5

Pokud se zaměříme na **statistiku přestupků**, které byly v roce 2012 - 2014 v rámci přestupkového řízení řešeny, pak je z čísel zřejmé, že **výrazně narostl** počet přestupků **proti veřejnému pořádku** (skokově z absolutního čísla 67 na 136), naopak se snížil počet **přestupků proti občanskému soužití**, tzv. **přestupků proti majetku** a **přestupků**, ve kterých hrál roli **alkohol a drogy**.

¹³ Zdroj: Struktura a analýza kriminality v teritoriu OO Rumburk 2012- 2016, 2016

¹⁴ Zdroj: Struktura a analýza kriminality v teritoriu OO Rumburk 2012- 2016, 2016

Tabulka č. 8: Statistika přestupků Rumburk

Charakter přestupků	2012	2013	2014
Veřejný pořádek	57	67	136
Občanské soužití	102	106	47
Proti majetku	257	238	185
Alkohol, toxikománie	63	52	34
Celkem	479	463	402

Drogy

Pro celé Šluknovsko je charakteristický vysoký počet uživatelů drog, zejména alkoholu, marihuany a pervitinu. Poslední dvě látky se dají v regionu sehnat za relativně nízkou cenu (cca 70 Kč za dávku pervitinu, 100 Kč gram marihuany). Nízká cena těchto látek je častým důvodem jejich přeshraničního obchodu do SRN. Navyšuje se i počet klientů White light I., a to meziročně až o 30 %. ¹⁵ Číslo však nemusí nutně znamenat nárůst počtu uživatelů drog v oblasti, k tomu by bylo nutné ho zkomparovat s dalšími daty, například z krajské hygienické stanice o počtu epidemiologických chorob v regionu etc. ¹⁶ Toto číslo tak může paradoxně indikovat **úspěšnost služeb** tzv. *harm reduction*, a to především ve formě nárůstu důvěry mezi uživateli drog a poskytovatelem této služby.

Latentní kriminalita

Samostatnou kapitolou je tzv. **kriminalita latentní**, která není z nejrůznějších důvodů na první pohled odhalitelná. V tomto případě jde o typ kriminality, která není předmětem trestního stíhání. Větší míra latence se předpokládá u domácího násilí, sexuálně motivovaných trestných činů mezi rodinnými příslušníky, u zneužívání dětí, drogové kriminality, organizovaného zločinu, hospodářské kriminality. ¹⁷

Nástroje prevence

Město Rumburk má vypracovaný plán prevence kriminality pro období 2016 – 2019. Mezi další nástroje prevence patří mimo jiné i **asistenti prevence kriminality**. Působí v Rumburku i ve Starých Křečanech od roku 2013. Na Šluknovsku také působí **2 romští mentoři**. Jejich práce cílí i na cca 150 klientů v sociálně vyloučených lokalitách. Město disponuje i celou řadou obecně závazných vyhlášek: např. *Vyhláškou Města Rumburk o provozování výherních zařízení*, *Obecně závaznou vyhláškou Města Rumburk o zákazu konzumace alkoholických nápojů na veřejném prostranství*, či *Nařízením obce - Tržní řád*, který na území města Rumburk zakazuje podomní prodej. Dalším nástrojem prevence je i **komplexní program primární prevence** na ZŠ ve městě či **komponované přednášky** pro žáky ZŠ (například o drogách či trestním právu) produkované probační a mediační službou.

Doporučení

- Mediace a komunikace směrem k veřejnosti

¹⁵ Kvalifikovaný odhad respondenta

¹⁶ Tato data však nebyla v čase konání tohoto výzkumu k dispozici.

¹⁷ <http://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/stav>

- Podpora zapojení APK do práce s mládeží
- Záchytný systém pro recidivisty (např. probační domy)
- Podpora, příp. navýšení přeshraniční spolupráce represivních složek

Klima ve městě/obci

- Město má z historie zkušenost s **nepokoji**, které se v regionu udály v létě 2013.
- Město využívá nástroj tzv. **participativního rozpočtu**, kdy si obyvatelé sami z vyhrazené částky 300 000,- určují, na jaké věci a služby určené peníze poputují.¹⁸
- Zastupitelstvo města se běžně přenáší online streamingem skrze www.youtube.com, pokud si to situace vyžádá, město pořádá i veřejná setkání

Město s obyvateli komunikuje prostřednictvím místních novin Rumburských listů, webových stránek, výlepových ploch a facebooku města. Na této sociální síti je k nalezení hned celá řada skupin, ve kterých obyvatelé města komunikují aktuální problémy regionu. I na této platformě je komunikováno téma sociálního vyloučení. Mezi komentáři členů skupiny se občas objevuje rasistické komentáře, přesto tento styl komunikace není pro zmíněné skupiny příznačný.

Protichůdné názory vyvolal i koncert Idy Kelarové s Českou filharmonií a romskými dětmi, který se uskutečnil na rumburském náměstí v létě 2016, který byl pořádán za podpory města. Koncert byl vyvrcholením letního soustředění dětí ze sociálně vyloučených lokalit z různých koutů republiky, které se uskutečnilo v blízkém Jiřetíně. Tam se udál i incident střelby, při kterém došlo ke slovní, ale i fyzické inzultaci účastníků soustředění ze strany jednoho z jiřetínských starousedlíků.

¹⁸ <http://www.participativni-rozpocet.cz/rumburk/>

Zadluženost

- Město Rumburk a obec Staré Křečany charakterizuje **vysoká míra zadlužení obyvatel** (exekuční řízení vysoko nad republikovým průměrem).
- Celková vymáhaná jistina v exekuci v Rumburku je **390 mil. Kč**, ve Starých Křečanech je to **31,5 mil. Kč**.¹⁹
- V Rumburku bylo v prosinci evidováno **6 578 aktivních exekučních řízení**, ve Starých Křečanech bylo těchto **exekucí 863**.
- V Rumburku bylo evidováno **202 osob v oddlužení**, **24 osob v oddlužení** bylo evidováno ve Starých Křečanech.²⁰

Exekuční řízení – Rumburk a Staré Křečany

Subjekt	Počet obyvatel v exekuci	Podíl počtu exekucí na obyvatele
Rumburk	13 %	60 %
Staré Křečany	16 %	72 %
Česká republika	8 %	43 %

Zdroj: Exekutorská komora, prosinec 2016

- Město Rumburk eviduje **pohledávky z pronájmu bytů**, které typově dělí na **pohledávky za bydlící** (pohledávky ve výši **78 505,- Kč**) a **pohledávky za nebydlící nájemníky**²¹ (pohledávky ve výši **68 758,- Kč**).²²
- Staré Křečany evidují **pohledávky z pronájmu bytů** (**223 683,- Kč**) a **dluhy za odpady** (**291 184,- Kč**).²³
- Nejtypičtějším dluhem, které město/obec eviduje, je **dluh z nájemného za jeden měsíc a nedoplatek za zemřelého nájemce a nájemce, s kterým byl ukončen nájemní vztah**.
- Nejtypičtějším klientem zdejších dluhových služeb je **tzv. klient předlužený**, který má 3 a více exekucí.

¹⁹ Zdroj: Exekutorská komora, prosinec 2016

²⁰ Zdroj: Insolvenční rejstřík, prosinec 2016

²¹ V případě tohoto segmentu nájemníků jde o lidi, kterým byl ukončen nájemní vztah z důvodu nehrazení anebo lidi zemřelé.

²² Zdroj: Město Rumburk & obec Staré Křečany, prosinec 2015

²³ Zdroj: Město Rumburk & obec Staré Křečany, prosinec 2015

Pohledávky vůči městu/obci

Typ pohledávky vůči městu/obci	Výše dluhů	Počet dlužníků
Pohledávky vůči městu za odpady (Staré Křečany)	291 184,- Kč	210
Pohledávky z pronájmu bytů vymáhané exekuční cestou (Staré Křečany)	223 683,- Kč	9
Pohledávky z pronájmů bytů (Rumburk)	147 263,- Kč	26

Zdroj: Město Rumburk & obec Staré Křečany, prosinec 2015

- Typickými využívanými nástroji řešení dluhové problematiky ve sledovaných obcích jsou **splátkové kalendáře, exekuce, ale i osvětové semináře**. Marginálně je využíván **institut zvláštního příjemce dávky**. Město Rumburk disponuje i *Obecně závaznou vyhláškou č. 2/2013 o zákazu podomního a pochůzkového prodeje*.
- Město Rumburk se dluhovou problematikou snaží řešit, avšak jde o řešení **silně fragmentarizované**. Poskytuje je vícero poskytovatelů a nemá ucelenou koncepci.
- Dluhové poradenství poskytuje Oblastní charita (Občanská poradna), Fin Archa, částečně Kostka, MěÚ Rumburk a místní pobočka ÚP.
- **V Rumburku a Starých Křečanech jsou „dluhové“ sociální služby svým charakterem spíše „vysokoprahové“**.²⁴ Tento typ služeb není zcela vhodný pro cílovou skupinu lidí v sociálně vyloučených lokalitách.
- Staré Křečany dluhovou poradnou nedisponují vůbec, lidé jsou tu odkázáni na nabídku města Rumburk, příp. Krásné Lípy.
- Z dostupných dat²⁵ je zřejmé, že touha obyvatel města/obce po řešení své dluhové situace rok od roku vzrůstá, avšak aktuální podoba²⁶ poskytovaných služeb nedokáže tuto poptávku saturovat (především po zpoplatnění služeb dluhové poradny Fin Archa v květnu 2015).
- Nůžky dluhové pasti se stále více a více rozevírají. Jsou tak velkou bariérou i v dalších oblastech života obyvatel vně i uvnitř SVL města/obce (např. ochoty nalezení si práce, ale i získání důstojného bydlení).

Doporučení

- Navýšení povědomí o možnosti oddlužení fyzických osob a celková systematizace práce se zadluženými
- Prominutí bagatelních pohledávek fyzických osob vůči městu/obci
- Snížení charakteru „vysokoprahovosti služeb“ (eliminovat dojezdnost, poplatky, etc.)

²⁴ Příkladem indikátoru vysokoprahovosti jsou vysoké poplatky za oddlužení (Fin Archa: 4,5 tis. oddlužení manželů, jednotlivců 3,5 tis.)

²⁵ Vstupní analýza ASZ Rumburku a Starých Křečan, rok 2013

²⁶ Prosinec 2015

Zdraví

- Rumburk a Staré Křečany jsou charakteristické **nedostatkem lékařů – specialistů**, za jejich službami musí lidé cestovat do jiných větších měst.
- Lidé ze sociálně vyloučených lokalit nechodí na pravidelné preventivní prohlídky a očkování a disponují obecně nízkou znalostí osvěty zdraví.

I ve Šluknovském výběžku se vyskytuje jev typický pro všechny tzv. strukturálně postižené regiony, a sice **nedostatek odborných lékařských profesí**. Pro ilustraci, v Rumburku připadá na 1 zubaře 1363 obyvatel, totožné číslo připadá i na lékaře praktického. Po lékaři, který odchází do důchodu, anebo je z jiných důvodů neschopný ve své praxi pokračovat, často nemá kdo jeho pacienty převzít, neboť zbylí doktoři v tomto regionu z důvodu naplnění svých vlastních kapacit nové pacienty nepřijímají. Některé lékařské obory se ve městě vůbec nevyskytují. V Rumburku zcela chybí psycholog, dětský psycholog a psychiatr pro dospělé. Zdejší Lužická nemocnice s poliklinikou disponuje 198 lůžky, které jsou dislokovány do 4 oddělení: gynekologicko – porodnické, dětské, interní, chirurgické a interní - ošetrovatelské, avšak město nedisponuje paliativními lůžky anebo záchrannou stanicí. Obec Staré Křečany nedisponuje žádným praktickým lékařem, a to i přesto že obec nabízí do začátku výkonu praxe hned několik benefitů (např. vybavená ordinace za nulový nájem).

Zdraví lidí žijící v sociálně vyloučených lokalitách ²⁷

Pobyt v sociálně vyloučené lokalitě má pro člověka alarmující dopad na jeho zdraví. V sociálně vyloučených lokalitách je:

- Naděje na dožití u mužů okolo 57 let, u žen 65 let (o 18 let méně než celorepublikový průměr)
- 2x vyšší úmrtnost novorozenců
- 2x vyšší frekvence hospitalizace u dětí do 18. měsíce věku
- 6x častější duševní poruchy jiné než deprese
- 3x častější deprese
- 2x častější onemocnění bronchitidou a nemocemi plic
- 2,5x častější onemocnění srdce a cév

Lidé žijící v sociálním vyloučení anebo lidé sociálním vyloučením ohrožení v Rumburku a Starých Křečanech docházejí za svým lékařem značně nepravidelně. Důvodem je především nízká zdravotní gramotnost cílové skupiny, v menším případě i častá migrace. Lidé ze sociálně vyloučených lokalit v Rumburku mají také často problém si svého doktora udržet. Tento jev je nejflagrantnější u žen a jejich gynekologů.

Doporučení

- Zajištění dostatečné lékařské péče (motivační programy, stipendia)

²⁷ Výzkum 1. Lékařské fakulty a Agentury pro sociální začleňování

- Využití nástroje zdravotně-sociálního mediátora pro komunikaci lidí ze sociálně vyloučených lokalit s lékaři
- Podpora navýšení osvěty u cílové skupiny a komunikace výhod pravidelného docházení na preventivní prohlídky